

HOOFDSTUK EENENTWINTIG

De stad in de zee

En Arjuna vertelde verder.

Overal waar ik langskwam, prezen de grote rishi's me, en ik zag de oceaan, waar alle wateren samenkomen, die nooit vergaat. Golven vol schuim rezen op en vielen uiteen, alsof er bergen voortbewogen. Er voeren schepen, vol edelstenen. Timingila's, reusachtige zeedieren, en schildpadden en makara's lagen onder water als rotsen. Schelpen glansden op de bodem, zoals sterren 's nachts achter een dunne wolk. Edelstenen dreven in hopen rond, en er draaide een woeste wind.

Voorbij die oceaan zag ik dichtbij de stad van de daitya's liggen, vol danava's. Matali dook met de wagen omlaag, naar de bodem, en hij stormde op de stad af, zodat ze dreunde van het geraas. De danava's hoorden het, en ze dachten dat ik de koning van de goden was. Ze schrokken. Ze grepen hun wapens, ze sloten de poorten en bewaakten de stad, en er was niemand meer te zien.

Ik nam mijn schelp, deze hier, Devadatta, die zo luid klinkt, ging dicht bij de stad van de asura's staan en blies er langzaam op. Het geluid vulde de lucht en kaatste terug, en zelfs de grootste wezens werden bang en verborgen zich. Daarop kwamen de Nivatakavacha's naar buiten, van alle kanten, de zonen van Diti, gepantserd en gewapend.

Matali overlegde lang welke weg hij met de wagen zou nemen, en toen dreef hij de paarden over vlakke grond. Ze gingen zo snel dat ik niets meer zag, en

dat leek me een wonder. De danava's lieten duizenden instrumenten klinken, schril en vreemd van vorm. Van dat lawaai dreven in de zee vissen, groot als bergen, levenloos boven. In een vloed van pijlen stormden de danava's op me af. De rishi's van de goden, de rishi's van de danava's, de brahmaanse rishi's en de siddha's kwamen kijken, en ze wensten me de overwinning en prezen me met zachte woorden, zoals ze Indra prezen in de oorlog om Tara.

De Nivatakavacha's versperden me de weg, ze schreeuwden, ze omsingelden me en overstelpten me met pijlen, en een regen van wapens viel op mijn wagen. Ik trof hen met de pijlen uit de Gandiva, en ze weken. Matali joeg de paarden aan, en ze stormden over het veld en vertrapten de zonen van Diti. Er liepen honderden paarden voor die wagen, en Matali mende ze alsof het er maar een paar waren. Onder hun hoeven, onder de wielen en onder mijn pijlen vielen de asura's. Sommigen, al dood, met hun boog nog in de hand, werden door hun paarden meegesleept, want hun wagenmenners waren gedood.

Ze kwamen van alle kanten op me af. Ik zag hoe Matali die wilde paarden zonder moeite in bedwang hield, en ik vocht door. Matali zag het met genoegen. Ik zei de mantra's van het wapen van Brahma over mijn pijlen op en verbrandde hen. Toen ze opnieuw kwamen, riep ik een van de lievelingswapens van Indra op, dat met een fel vuur brandt, en sloeg hun wapens in stukken. Uit de Gandiva vlogen de pijlen als zwermen bijen, en Matali prees het. Ze bloedden uit hun opengereten lijven, en hun wapens en hun kracht raakten op.

Nu gingen de Nivatakavacha's over op begoocheling. Eerst kwam er een regen van rotsen, elk zo groot als een boom, die me in het nauw bracht. Met pijlen zo hard als de bliksem, door het wapen van Indra voortgedreven, sloeg ik elke rots in honderd stukken. Uit het gruis sloeg vuur op, en het stof viel brandend neer.

Na de rotsregen kwam er een nog grotere regen van water, in stralen zo dik als een wagenas. Ze stortten naar beneden en vulden de lucht en alle windstreken. Door het water, het gieren van de wind en het gebrul van de daitya's zag en hoorde ik niets meer. De stralen verbonden de lucht en de aarde, ze vielen onophoudelijk. Ik liet het wapen los dat Indra me geleerd had, het vlammende Vishoshana, en het water droogde op. Daarna lieten de danava's vuur en wind los, maar het vuur doofde ik met het wapen van het water, en de wind hield ik tegen met het wapen van de berg.

Daarop maakten ze al hun begoochelingen tegelijk: een regen van rotsen, van vuur en wind en van wapens, en die regen, die uit begoocheling bestond,

viel zwaar op me. En toen werd het overal donker, een dichte, zware duisternis. De paarden keerden zich af, Matali struikelde, en de gouden zweep viel uit zijn hand op de grond. 'Waar ben je?' riep hij, en nog eens, en ik hoorde dat hij bang was. Nu hij niet meer wist waar hij was, werd ik zelf heel bang.

'Ik heb de oorlog van de goden en de asura's om de amrita gezien, Arjuna,' zei Matali, en hij beefde. 'Toen Shambara gedood werd, mende ik de wagen van de koning van de goden, en ook bij de dood van Vritra hield ik de teugels. Ik heb het gevecht met Bali gezien, de zoon van Virochana, en met Vala en Prahlada. In al die oorlogen was ik erbij, en nooit ben ik mijn zinnen kwijtgeraakt. De Grootvader moet de ondergang van alle schepselen hebben beschikt. Dit gevecht kan niets anders zijn dan het einde van de wereld.'

Ik hoorde hem, en ik dwong mezelf tot rust. 'Kijk naar de kracht van mijn armen,' zei ik tegen hem, 'naar de macht van mijn wapens en van de Gandiva. Vandaag sla ik met de begoocheling van mijn wapens hun begoocheling neer, en deze duisternis ook. Wees niet bang, Matali. Houdt u vast.'

Ik liet voor het welzijn van de goden een begoocheling van wapens los die alle vijanden in verwarring bracht. Maar hun vorsten maakten opnieuw begoochelingen. Het werd licht, en weer verslond de duisternis alles. De wereld verdween uit het zicht, en daarna verzonk ze in het water. Zodra het licht werd, mende Matali de wagen met vaste hand over het slagveld. De Nivatakavacha's vielen me aan, en waar ik een opening zag, stuurde ik hen naar het huis van Yama. Maar terwijl dat gevecht doorging, kon ik de danava's opeens niet meer zien: hun begoocheling verborg ze.

Onzichtbaar vochten de daitya's door, en ik vocht met de kracht van mijn wapens tegen wie ik niet zag. De pijlen die ik uit de Gandiva schoot, sneden hun hoofden af, waar ze ook stonden. Plotseling haalden de Nivatakavacha's hun begoocheling in en vluchtten hun stad in. Ze waren weg, alles was weer te zien, en ik zag hun doden liggen, met hun wapens en sieraden in hopen bij elkaar. De paarden hadden geen ruimte meer om een stap te zetten, en met een sprong stonden ze in de lucht.

Daarna bedekten de Nivatakavacha's, onzichtbaar, de hele lucht met rotsblokken, die ze op ons smeten. Andere danava's waren onder de grond gekropen en grepen de benen van de paarden en de wielen van de wagen. Zo hielden ze ons vast, terwijl ik vocht, en ze stapelden de rotsen om me heen, tot de plek waar we stonden een grot werd. Ik zat onder de rotsen, de paarden werden vastgehouden, en ik kon geen kant meer op.

'Arjuna, Arjuna,' zei Matali, 'wees niet bang. Roep het wapen van de bliksem op.'

Ik riep de bliksem op, het lievelingswapen van de koning van de goden. Ik zocht een vaste plek, zei de mantra over de Gandiva op en schoot scherpe ijzeren pijlen. Door de bliksem voortgedreven drongen ze door al die begoochelingen heen en tussen de Nivatakavacha's in. De danava's, groot als bergen, grepen zich aan elkaar vast en vielen samen op de grond. Ook in de aarde drongen de pijlen door, en de danava's die daar de paarden en de wielen vasthielden, stuurden ze naar het huis van Yama. De hele streek lag bezaaid met gedode Nivatakavacha's. Er was geen schram op de paarden te zien, niet op de wagen, niet op Matali en niet op mij.

Matali lachte. 'Zo'n kracht als ik bij jou zie, Arjuna, zie je bij de goden niet.'

Toen al die scharen van de asura's gedood waren, begonnen hun vrouwen in de stad te jammeren, zoals kraanvogels in de herfst. Met Matali reed ik de stad in, en het geraas van de wagen joeg hun angst aan. Bij het zien van de tienduizend pauwkleurige paarden en de stralende wagen vluchtten ze in drommen, en hun sieraden rinkelden. Ze verdwenen in hun huizen, die van goud waren en vol edelstenen.

Ik keek naar die stad en vroeg Matali: 'Waarom wonen de goden niet in een stad als deze? Ik vind haar mooier dan de stad van Indra.'

'Dit was vroeger de stad van onze koning, Arjuna,' zei Matali. 'Maar de Nivatakavacha's hebben de goden eruit verdreven. Ze hadden een zware, felle ascese gedaan en de Grootvader tevreden gesteld, en toen kozen ze dat deze stad hun woonplaats zou zijn, en dat ze in de strijd niets van de goden te vrezen zouden hebben. Indra drong bij de Grootvader aan: "Doe hier wat goed voor ons is." En de Grootvader zei: "Zo is het beschikt. Jij zelf zult hun einde zijn, doder van Vritra, in een ander lichaam." Daarom gaf Indra jou de wapens.'

Ik ging de stad binnen, doodde de danava's die er nog waren, en met Matali keerde ik terug, op weg naar de woonplaats van de goden.

Een mens is hun dood

En Arjuna vertelde verder.

Op de terugweg zag ik een stad die ging waarheen ze wilde en die straalde als het vuur en de zon. Ze had vier poorten, met torens en wachttorens, en niemand

kon erin komen. Alles was er van edelstenen, ook de bomen, die bloemen en vruchten droegen, en er zaten vogels in. Het wemelde er van asura's die altijd vrolijk waren, met kransen om en gewapend. Ik vroeg Matali wat dat voor een stad was.

'Er was een daitya-vrouw die Puloma heette,' zei Matali, 'en een asura-vrouw die Kalaka heette, en die hebben duizend jaar van de goden de zwaarste ascese gedaan. Aan het einde van hun ascese gaf Brahma, de Zelfgeborene, hun een gunst. Ze kozen dat hun zonen weinig leed zouden kennen, en dat goden, rakshasa's en naga's hen niet zouden kunnen doden. En ze kregen deze stad, die door de lucht gaat, vol edelstenen, en die zelfs de onsterfelijken niet kunnen aanvallen. Er is alles wat je maar kunt wensen, en geen verdriet en geen ziekte. Brahma heeft haar voor de Kalakeya's gemaakt. Ze heet Hiranyapura, en de Pauloma's en de Kalakeya's, de zonen van Puloma en van Kalaka, wonen er en bewaken haar. Maar lang geleden heeft Brahma bepaald dat een mens hun dood zou zijn. Breng ook deze Kalakeya's in de strijd snel om, Arjuna, met het wapen van de bliksem.'

'Rijd recht naar die stad,' zei ik tegen Matali. 'Met mijn wapens maak ik een einde aan wie de koning van de goden haat. Geen godenhater laat ik ongemoeid.'

Matali bracht me met de wagen tot vlak bij Hiranyapura. De zonen van Diti, in bonte kleren en met sieraden, zagen me komen, en ze sprongen in hun wagens en stormden op me af, gepantserd. Woedend vielen de vorsten van de danava's me aan met hun wapens. Ik steunde op de kracht van wat ik geleerd had, en met een regen van wapens hield ik hun regen van wapens tegen. Ik reed met de wagen in steeds andere banen over het veld en bracht hen in verwarring, tot de danava's elkaar neerhaalden. Terwijl ze verward op elkaar afstormden, sloeg ik met vlammende pijlen hun hoofden af.

De zonen van Diti trokken zich in hun stad terug, en door hun begoocheling stegen ze met de hele stad de lucht in. Met een stroom van pijlen versperde ik hun de weg. Door de gunst die ze hadden, droegen de daitya's hun stad zonder moeite. Ze dook de aarde in en rees weer op, ze schoot zijwaarts weg en verdween in het water. Ik hield die stad, die zo mooi was als Amaravati, vast met mijn wapens. Met een net van pijlen en met de wapens van de goden greep ik de stad, met de daitya's erin. Mijn ijzeren pijlen reten haar open en braken haar, en ze viel op de aarde. De asura's liepen rond, door de Tijd gedreven. Ook Matali dook snel naar de aarde, alsof hij vooruit viel.

Daar omsingelden zestigduizend wagens me, vol mannen die tuk waren op de strijd. Met mijn scherpe pijlen met gierenveren vernielde ik ze, maar ze kwamen terug, zoals de golven van de zee. Met gewoon vechten, zoals mensen vechten, zijn die niet te verslaan, dacht ik, en ik legde een voor een al mijn wapens aan. Hun wagenstrijders sloegen mijn wapens van de goden langzaam terug. Ze reden in sierlijke banen over het slagveld, met hun bonte kronen en pantsers en vaandels en sieraden, zodat mijn hart er bijna plezier in had. Maar met mijn pijlen kon ik ze geen pijn doen, en zij deden mij wel pijn. Zovelen, en zo bedreven in de wapens en in het gevecht: ik raakte in nood, en ik werd bang.

Ik boog voor Rudra, de god van de goden, die ook Shiva heet, en ik zei: 'Laat het alle wezens goed gaan.' En ik nam het wapen dat naar hem genoemd is, het wapen van Rudra, dat alle vijanden vernietigt. Toen zag ik een man met drie hoofden en negen ogen, met drie gezichten en zes armen, vlammend, met haar dat gloeide als de zon en het vuur, en om zijn hoofd grote slangen die likten met hun tongen. Zonder angst bracht ik dat eeuwige wapen van Rudra op de Gandiva. Ik boog nog eens voor de god met de drie ogen en liet het los, om de vorsten van de danava's te verslaan.

Zodra het los was, waren er duizenden gestalten: herten en leeuwen en tijgers, buffels en olifanten, geesten van gestorvenen, gieren en makara's, bergen en zeeën, goden en rishi's en gandharva's, zodat de hele wereld ermee vol was. Wezens met drie hoofden, met vier slagtanden, vier monden en vier armen, die vlees en vet aten, sloegen de danava's die daar bijeen waren. En met vlammende pijlen en met pijlen van de hardste steen doodde ik in één ogenblik alle danava's.

Ik zag hen, door de wapens van de Gandiva verdreven, levenloos uit de lucht vallen, en opnieuw boog ik voor Shiva. Matali zag de danava's liggen, met hun sieraden van de goden, door het wapen van Rudra geveld, en hij eerde me, met gevouwen handen.

'Wat jij hebt gedaan, kunnen goden en asura's niet verdragen,' zei hij. 'Zelfs de koning van de goden zou het in de strijd niet kunnen. Deze stad, die door de lucht gaat en die goden en asura's niet konden vernietigen, heb jij verbrijzeld, met je eigen kracht, je wapens en je ascese.'

Toen de stad verwoest was en de danava's dood waren, kwamen al hun vrouwen jammerend naar buiten, met los haar, krijsend als kurari-vogels. Ze wierpen zich op de grond en huilden om hun zonen, hun vaders en hun broers. Ze sloegen zich op de borst, en hun kransen en sieraden gleden van hen af. De

stad van de danava's, zonder haar heren, zonder haar glans, vol rouw, was niet mooi meer, en ze verdween, zoals een stad van de gandharva's, zo'n luchtbeeld dat opdoemt en weer vergaat.

Mijn werk was af, en Matali bracht me snel naar het huis van de koning van de goden. Daar vertelde hij Indra alles wat ik gedaan had. 'Goed gedaan,' zei Indra, 'goed gedaan!'

Hij bemoedigde me, en met de goden om zich heen zei hij: 'Wat jij in de strijd hebt gedaan, gaat goden en asura's te boven. Je hebt mijn vijanden gedood, Arjuna, en daarmee heb je mij een grote gurudakshina gebracht. Blijf altijd zo standvastig, en gebruik je wapens zonder te aarzelen. Niemand kan je in de strijd weerstaan, geen goden en geen danava's, geen rakshasa's, yaksha's, asura's en gandharva's, geen vogels en geen slangen. En de aarde die jij met de kracht van je armen wint, zal Yudhishthira, de zoon van Kunti, die de dharma volgt, beschermen.'

De aarde als wagen

En Arjuna vertelde verder.

Toen de wonden van de pijlen geheeld waren en Indra me helemaal vertrouwde, nam de koning van de goden me als de zijne aan, en op het goede moment zei hij tegen me: 'Alle wapens van de goden zijn nu bij jou, Arjuna. Geen mens op aarde kan je overwinnen. Als jij in de strijd staat, mijn zoon, zijn Bhishma, Drona, Kripa, Karna en Shakuni, met alle koningen erbij, samen nog geen zestiende van jou waard.'

Van Indra kreeg ik dit harnas, dat het lichaam beschermt, en deze gouden krans, en Devadatta, de schelp met haar machtige klank. Hij zette me zelf deze diadeem op, en hij gaf me deze kleren en sieraden van de goden. Ik werd geëerd, en ik woonde daar gelukkig, met de jonge gandharva's.

Op een dag zei Indra: 'Het is tijd dat je gaat, Arjuna. Je broers denken aan je.'

'Zo heb ik vijf jaar in het huis van Indra gewoond, koning,' zei Arjuna tegen Yudhishthira, 'en ik dacht steeds aan de twist die uit het dobbelspel was voortgekomen. En toen kwam ik hier op de Gandhamadana, en daar zag ik jou, op de top van deze berg, met onze broers om je heen.'

‘Gelukkig heb je de wapens gekregen, Arjuna,’ zei Yudhishthira. ‘Gelukkig heb je de koning van de goden tevreden gesteld. Gelukkig heb je de verheven Sthanu, Shiva zelf, met eigen ogen gezien, met de godin naast hem, en heb je hem met een goed gevecht tevreden gesteld. Gelukkig heb je de hoeders van de wereld ontmoet. Gelukkig gaat het ons allemaal weer goed, en gelukkig ben je terug. Vandaag is het me alsof de hele aarde, met haar kransen van steden, al veroverd is, en alsof de zonen van Dhritarashtra al onderworpen zijn. Maar ik wil die wapens van de goden zien waarmee je de Nivatakavacha’s hebt gedood, zo sterk als ze waren.’

‘Morgenochtend zul je alle wapens van de goden zien,’ zei Arjuna, ‘waarmee ik de Nivatakavacha’s heb neergeslagen.’

Die nacht bleef Arjuna daar met al zijn broers. De volgende morgen stond Yudhishthira op en verrichtte met hen de riten van de ochtend. Daarna spoorde hij Arjuna aan. ‘Laat me de wapens zien, zoon van Kunti, waarmee je de danava’s hebt overwonnen.’

Arjuna maakte zich zorgvuldig rein, zoals de regel vraagt. Hij nam de aarde als zijn wagen, met een berg als dissel, met de bomen als zijn wanden en met mooie bamboe als vaandelstok, en daarop stond hij, stralend. Hij trok het glanzende harnas aan, nam zijn boog, de Gandiva, en Devadatta, de schelp die in het water geboren is, en een voor een begon hij de wapens van de goden te tonen.

Terwijl hij ze aanlegde, beefde de aarde onder zijn voeten, met al haar bomen. De rivieren en de grote oceaan raakten in beroering, de rotsen spleten, en de wind ging liggen. De zon scheen niet meer en het vuur brandde niet, en de tweemaal geborenen konden zich de Veda’s niet meer herinneren. De wezens die onder de aarde wonen, kwamen gekweld naar boven en gingen om Arjuna heen staan. Ze beefden, ze vouwden hun handen, ze verborgen hun gezicht, en door de wapens verschroeid smeekten ze hem hen te sparen.

Rishi’s en siddha’s kwamen kijken, koninklijke wijzen, goden en gandharva’s, en alle wezens die bewegen. De Grootvader kwam, en alle hoeders van de wereld, en de verheven Mahadeva, Shiva, met zijn scharen. Vayu, de god van de wind, strooide bonte, geurige bloemen van de goden over de Pandava’s. Op bevel van de goden zongen de gandharva’s hun liederen, en de apsara’s dansten in groepen.

Midden in dat tumult kwam Narada, de rishi van de goden, door de goden gezonden, en hij zei tegen Arjuna:

‘Arjuna, Arjuna, gebruik de wapens van de goden niet. Ze worden nooit losgelaten als er geen doel is. En ook als er een doel is, mag alleen wie in nood is ze gebruiken. Want aan het gebruik van de wapens kleeft een grote fout. Als je ze bewaart zoals de overlevering het voorschrijft, zullen ze je kracht geven en geluk brengen. Maar als je ze niet bewaart, worden ze de ondergang van de drie werelden. Doe dit nooit meer.’

Hij keek naar Yudhishthira. ‘En jij, Ajatashatru, wiens vijand niet geboren is: ook jij zult deze wapens zien, in de strijd, wanneer Arjuna ze gebruikt om je vijanden te vermorzelen.’

De goden hielden Arjuna tegen en gingen terug, en ook de anderen die gekomen waren. De Pandava’s bleven met Draupadi in datzelfde woud.

. . .

HOOFDSTUK EENENTWINTIG van *De wapens van de goden*, boek 4 van *De Mahabharata opnieuw verteld* door Jan de Vries. Dit hoofdstuk staat op mahabharata.nl/lezen/de-wapens-van-de-goden/de-stad-in-de-zee/, met de verhalen, de personages en de plaatsen erbij. Het volgende hoofdstuk, *Wie is een brahmaan?*, staat op mahabharata.nl/lezen/de-wapens-van-de-goden/wie-is-een-brahmaan/. Het hele boek is als PDF en EPUB te downloaden op mahabharata.nl/lezen/de-wapens-van-de-goden/.
Nederlandse tekst © 2026 Jan de Vries; werkeditie, niet in de handel.